

32. OTURUM

Rapor
CG32(2017)16prov
23 Mart 2017

**Bosna Hersek'teki yerel seçimlerin gözlemlenmesi
(2 Ekim 2016)**

İzleme Komisyonu

Raportör:¹ Stewart DICKSON, Birleşik Krallık (R, ILDG)

Tavsiye kararı taslağı (oya sunulmak üzere)3
Açıklayıcı not (bilgi için)²

Özel

Bosna Hersek Merkezi Seçim Komisyonunun daveti üzerine, Kongre 2 Ekim 2016'da yapılan yerel seçimleri gözlemek üzere –20 Kongre üyesi, ulusal derneklerden iki üye ve AB Bölgeler Komisyonundan beş üye dahil olmak üzere – Bosna Hersek'e 32 üyeden oluşan bir delegasyon göndermiştir. 7 - 9 Eylül 2016 tarihlerinde Saraybosna'ya bir seçim öncesi ziyaret düzenlenmiştir. Seçim günü on iki Kongre ekibi ülkenin çeşitli yerlerindeki 250 seçim birimini ziyaret etmiştir.

2 Ekim 2016'da yapılan yerel seçimler, Sırp Cumhuriyetinde ülkenin milli gününde yapılan 25 Eylül 2016 referandumunu müteakiben, etnik gerginlik ortamında gerçekleşmiştir. Seçim kampanyası sırasında milliyetçi tavırlar da dahil olmak üzere etnik sorunlara odaklanan yaygın bir siyasi söylem öne çıkmıştır.

Az sayıda şiddet olayı haricinde oylama genelde sakin ve düzenli bir şekilde gerçekleşmiştir. Kongre, seçimden önce "başkasının yerine oy kullanma" sisteminde yapılan reformun yanısıra, gibi, Belediye Meclisi aday listelerinde, eksik temsil edilen cinsiyete yüzde 40'lık bir kota ayrılmasını sağlayan Seçim Kanunu iyileştirme yönünde değişikliğini de kaydeder.

1L: Yerel Yönetimler Meclisi / R: Bölge Yönetimleri Meclisi
EPP/CCE: Kongre'deki Avrupa Halk Partisi Grubu
SOC: Sosyalist Grup
ILDG: Bağımsız Liberal ve Demokrat Grup
ECR: Avrupa Muhafazakarları ve Reformcuları Grubu
NR: Kongrede herhangi bir siyasi gruba dahil olmayanlar

² Açıklayıcı not sadece İngilizce ve Fransızcadır.

Kongre'nin tavsiyeleri arasında yinelenen bir sorun olan, seçmen listelerinin niteliği yer almaktadır. Listelerin güncellenmesi süreci iyileştirilmeli ve yurt dışından oy verme işleminde sahtecilik yapılması riski daha yüksek olduğundan, fiilen yurt dışında yaşayan seçmenlerin durumuna açıklık getirilmelidir. Ayrıca, seçim yönetim sisteminin profesyonellikten uzak ve siyasallaşmış olması da kaygı verici bir sorun olmaya devam etmektedir. Siyasi partilerin seçim yönetimi üzerindeki etkisinin azaltılmasına, seçim komisyonu üyelerinin satın alınmasından kaçınılmasına, her kademedeki komisyon üyelerinin tayin ve görevden alınmalarına ilişkin sistemin kapsamlı bir biçimde elden geçirilmesine açıkça ihtiyaç vardır. Daha genel anlamda ise, seçim sahteciliği ve ihlallerinin yanı sıra, idari kaynakların suistimaline ilişkin mevcut mevzuat uygulanarak, sürecin şeffaflığı ve bütünlüğü güçlendirilmelidir.

Kongre Bosna Hersek'in bütün kurumlarında halk tabanında demokrasiyi güçlendirmek için somut tedbirlere ihtiyaç olduğunu yineler. Bu bakımdan, 2 Ekim 2016'da Mostar'da yerel seçimler yapılamadığından, Mostar kentindeki durum büyük bir kaygı unsuru olmaya devam etmektedir. Mostar'da yerel demokrasiyi etkileyen mevcut çıkmaza uygun ve sürdürülebilir bir çözüm bulunması hayati önem taşımaktadır.

TAVSİYE KARARI TASLAĞI ³

1. Bosna Hersek Merkezi Seçim Komitesi Başkanının, Bosna Hersek'te 2 Ekim 2016'da yapılan yerel seçimleri gözlemlemek üzere davetini müteakiben, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi aşağıdaki belgelere atıfta bulunur:

a. Bakanlar Komitesinin, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresine dair (2000)1 sayılı Kararı, Madde 2, Fıkra 4;

b. 4 Nisan 2000'de Bosna Hersek parlamentosunda kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler özerklik Şartında (AKAS No.122) yer alan ilkeler;

c. Kongre'nin Tüzükle ilgili 395(2015) sayılı Kararı ⁴

2. Kongre, gerçekten demokratik yerel ve bölgesel seçimlerin demokratik yönetişimin kurulması ve idame ettirilmesi sürecinin bir parçası olduğunu ve bölgesel düzeyde siyasi katılımın gözlemlenmesinin Kongre'nin yerel ve bölgesel düzeyde demokrasinin koruyucusu olma görevinin kilit unsuru olduğunu yineler.

3. Kongre – az sayıda şiddet olayı haricinde – 2 Ekim 2016'da yapılan yerel seçimlerin, milliyetçi tavırlar dahil olmak üzere, etnik konulara odaklanan yaygın bir siyasi söyleme rağmen, sakin ve düzenli geçtiğini memnuniyetle kaydeder.

4. Kongre genelde seçim yönetiminin iyi organize edildiği ve – birkaç istisna dışında – yönetimin bütün kademelerinde şeffaf ve etkili bir biçimde icra edildiğini tespit eder. Özellikle de belediye seçim komisyonlarının, “doğru sayım” olarak adlandırılan yöntemi kullanmaları, oyların sağlıklı bir biçimde sayılmasında ilerleme sağlanmasına katkıda bulunmuştur.

5. Kongre “başkasının yerine oy kullanma” olarak bilinen sistemin, gerek bu sisteme erişimi olan seçmen kategorilerinin sınırlandırılması açısından, gerekse pratikteki uygulama bakımından, seçim yönetiminin söz konusu oyları daha önceki seçimlere nazaran daha şeffaf bir biçimde işleme tabi tutmasına izin verdiğini teyit eder.

6. Kongre, Seçim Kanununda Belediye Meclislerinde eksik temsil edilen cinsiyete %40 oranında bir kota tahsis edilerek değişiklik yapılmasını, söz konusu değişikliğin halk tabanında kadınların seçimlere katılımında önemli bir ilerleme sağlaması nedeniyle memnuniyetle karşılar.

3 Denetim Komisyonunca 16 Şubat 2017'de Atina'da onaylanan ön tavsiye kararı taslağı.

Komisyon üyeleri:

L. Verbeek (Başkan), A. Aftanasova, H. Akgun, T. Akyurek, M. Angelopoulos, D. Anicic, L. Ansala (yede üye: R. Erel), P. Avaliani, G. A. Axelsson, D. Azarov, T. Badan (yede üye: V. Crudu), N. Barbu, G. Bardeli, V. Belikov, B. Belin (yede üye: J.-M. Belliard), M. Bepalova, R. Biedron, P. Billi, A. Bogdanovic, E. Bohlin (yede üye: H. Hammar), Z. Broz, M. Bui, X. Cadoret, M. Cavara, G. Chatzimarkos (yede üye: P. Filippou), D. Chirtoaca, M. Cools, H. Daems, S. Dickson, N. Dirginciene, A. Dismore, R. Dodd, G. Doganoglu, D. Eray (alternate: M. Hollinger), R. Fejtamer, M. Gauci, G. Geguzinskis, A. G. Georgescu, K. Germanova, L. V. Gidei, B. A. Gram (yede üye: J. Folling), R. Grenga, N. Grozev, I. Hanzek, L. Harribey (yede üye: J.-P. Liouville), S. Harutyunyan, Z. Hassay, G. M. Helgesen, B. Hirs, J. Hlinka, B. Hordejuk, A. Ibrahimov, G. Illes, A. Jaunsleinis, D. Jikia, H. B. Johansen, A. Jozic, O. Kasuri, B. Kerimoglu, J.-P. Klein, A. Knobova, B. Krnc, L. Kroon, C. Lammerskitten, A. Leadbetter (yede üye: L. Gillham), F. Lec, A. Lubawinski, P. Mangin, K. Marchenko, T. Margaryan (yede üye: E. Yeritsyan), G. Marsan, P. McGowan, S. Mitrovski, R. Mondorf, S. Mosharov, D. Narmania, R. O'Grady, D. Pantana, V. Pasqua, G. Pauk, S. Paunovic, Z. Pava (yede üye: A. Magyar), M.-L. Penchard, H. Pihlajasaari, V. Prokopiv, A. Pruszkowski, P. Pryhara, G. Raileanu (yede üye: V. Casian), R. Rautava, G. Riba Casal, R. Rio, J. Rocklind, R. Rohr, V. Santarsiero, R. Schaefer, B. Schleicher-Rothmund, S. Schumacher (yede üye: S. Waschke), L. Sfirloaga, A. M. Sotiriadou, Y. Svitlychna, T. Taghiyev, P. Thornton, K. Tolachev, I. Tomic, A. Torres Pereira, M. M. T. Turel, A. Ugues, S. Vaag, K. Van Overmeire, V. Varnavskiy, R. Vergili, B. Voehringer, H. Weninger, J. Wienen, D. Wrobel, S. Yerolatsites, L. Zaia, H. Car, yede üye.

Dikkat: Oylamaya katılan üyelerin adları italik harflerle belirtilmiştir.

Komisyon sekreteri: S. Poirel.

4 Özellikle bakınız: seçim gözlem ziyaretlerinin pratikte düzenlenmesi ve seçim sonrası diyalogun uygulanmasına ilişkin Bölüm XVIII ve XIX.

7. Ancak Kongre, seçimlerin 2 Ekimde yine yapılamadığı Mostar kentinde yerel demokrasinin durumundan endişe duymakta olup, mevcut çıkmaza uygun ve sürdürülebilir bir çözüm bulunması için tüm siyasi paydaşlara çağrıda bulunur.

8. Kongre aynı zamanda, seçim yönetiminin siyasallaşmasının devam ettiğine ve seçim komisyonlarının bileşimine ilişkin yasal olmadığı iddia edilen uygulamaların kaygı veren hususlar olduğuna dikkat çeker.

9. Kongre yukarıdaki hususların ışığında, seçim mevzuatında ve seçimi yönetiminin pratik cephesinde daha fazla iyileştirme yapılmasını tavsiye ederek, Bosna Hersek makamlarını aşağıdaki hususları yerine getirmeye davet eder:

a. komisyonlardaki üyelerin satın alınmasını önlemek ve seçim yönetiminin siyasallaşmadan arındırılmasını sağlamak için oy verme merkezlerindeki komisyon üyelerinin tayini ve görevden alınmasına ilişkin koşulları gözden geçirmek;

b. seçmenlerin sabit fiili ikametgahlarını sistematik bir biçimde doğrulayarak ve vefat edenleri seçmen listesinden düşürerek seçmen listelerinin kalitesini ve doğruluğunu iyileştirmek;

c. kadın katılımının fiilen sağlanmasını ve kadın belediye başkanları ve meclis üyelerine seçildikleri seçim süresi boyunca görevde kalma fırsatı verilmesini temin etmek;

d. etkili ve uygun yaptırımların uygulanabilmesi için, seçimlerde sahteciliğe, seçim kampanyalarına ve partilerin finansmanına, idari kaynakların suistimaline ilişkin yönetmeliklerin ihlaline dair mevcut mevzuatı iyileştirmeleri ve uygulamak;

e. özellikle de bütün adayların seçim kampanyası sırasında medyaya adil bir şekilde erişimi için tüm adaylar için şartların eşit olduğu bir seçim ortamını iyileştirmek.

10. Kongre ayrıca Bosna makamlarını fiilen yurt dışında yaşayıp hala seçmen listelerinde yaşayan seçmenler sorununu da ele almaya davet eder. Kongre bu açıdan, 378(2015) sayılı Karar'da belirtildiği gibi, seçmenlerle belediye arasında "hakiki bir bağ"ın önemini vurgular.

11. Yerel yönetimlerle ilgili açık ve net sorumlulukların eksikliği ve yerel yönetim birimlerinin finansal güçlükleri bakımından Kongre, halk tabanında demokrasinin güçlendirilmesine ve Bosna Hersek'in bütün kurumlarında hesap verebilir ve yetkin seçilmiş yerel yönetim temsilcilerinin güçlendirilmesine yönelik somut tedbirlerin alınması ihtiyacını bir kez daha yineler.